

Treball de Fi de Grau

Títol

De J a G, retrat d'una Drag Queen

Autoria

Aina Diago Carnero

Professorat tutor

Cristina Calderer Reig

Grau

Comunicació Audiovisual	☒
Periodisme	☐
Publicitat i Relacions Públiques	☐

Tipus de TFG

Projecte	☒
Recerca	☐

Data

3 de Juny 2018

Full resum del TFG

Títol del Treball Fi de Grau:

Català:	De J a G, retrat d'una Drag Queen								
Castellà:	De J a G, retrato de una Drag Queen								
Anglès:	From J to G, a Drag Queen portrait								
Autoria:	Aina Diago Carnero								
Professorat tutor:	Cristina Calderer Reig								
Curs:	2018/19	Grau:	<table border="1"> <tr> <td>Comunicació Audiovisual</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Periodisme</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Publicitat i Relacions Públiques</td> <td></td> </tr> </table>	Comunicació Audiovisual		Periodisme		Publicitat i Relacions Públiques	
Comunicació Audiovisual									
Periodisme									
Publicitat i Relacions Públiques									

Paraules clau (mínim 3)

Català:	Reportatge Fotogràfic, Zine, Drag Queen, art, transformista, activisme
Castellà:	Reportaje Fotográfico, Zine, Drag Queen, arte, transformismo, activismo
Anglès:	Photographic report, Zine, Drag Queen, art. transformative, activist

Resum del Treball Fi de Grau (extensió màxima 100 paraules)

Català:	De J a G és un projecte fotogràfic d'elaboració i planificació d'un Zine centrat en la Gertha, una Drag Queen de Barcelona. L'objectiu d'aquest és reivindicar l'art del Drag retratant el procés creatiu per tal de donar visibilitat a tot el treball artístic i personal que hi ha darrere.
Castellà:	De J a G es un proyecto fotográfico de elaboración y planificación de un Zine centrado en Gertha, una Drag Queen de Barcelona. El objetivo de este es reivindicar el arte del Drag retratando el proceso creativo para dar visibilidad a todo el trabajo artístico y personal que hay detrás.
Anglès:	From J to G is a photographic project. The aim of the Zine focused on Gertha, a Drag Queen from Barcelona, is to defend the art of the Drag by portraying the creative process to give visibility to all the personal and artistic work behind it.

I. ÍNDEX

1. ÍNDEX	4
2. INTRODUCCIÓ	5
3. MARC TEÒRIC	6
3.1. Breu història sobre les Drag Queens	6
3.2. La Definició del 'Drag'	9
3.3. Drag Queens	10
3.3.1. El handicap del Drag	11
3.4. Drag i l'art	13
3.5. Drag com a moviment polític i social	15
3.6. Drag i la cultura mainstream	16
3.6.1. El paper d'Instagram dins la percepció de la cultura drag	17
4. ELABORACIÓ DEL PROJECTE	18
4.1 Què és un zine?	18
4.2 Disseny del projecte	19
4.2.1 Justificació del zine	19
4.2.2 Referents del projecte	20
4.2.3 Objectius del foto-reportatge	23
4.2.4 Característiques de les Drag Queens	23
4.2.5 Estructura narrativa i formal	25
4.2.6 Story-board del projecte	26
4.2.7 Característiques formals i tècniques de les fotografies	27
4.2.8 Tractament de la imatge	28
4.2.9 Anàlisi per pàgina	29
4.3 Pla d'execució	33
4.3.1 Equip fotogràfic utilitzat	33
4.3.2 Pressupost de projecte	37
4.3.3 Maquetació	41
4.3.4 Vies de difusió possible	41
4.4 Limitacions	43
5. REFLEXIÓ FINAL	43
6. WEBGRAFIA - BIBLIOGRAFIA	44
7. ANNEX	47

2. INTRODUCCIÓ

*el drag és la cosa més punk-rock que pots fer,
perquè li recorda a la cultura de no prendre's a si mateixa de forma tant seria*
-RuPaul

Estiu 2017. Em vaig trencar el peu i vaig haver d'estar 2 setmanes sense poder moure'm de casa. Estava mirant el catàleg de Netflix i em va sortir un programa anomenat *RuPaul: Drag Race*. No era el primer cop que sentia a parlar d'ell, ja en l'època de Tumblr hi havia molt contingut humorístic relacionat amb el programa però mai havia entès molt bé de què tractava. Vagi decidir donar-li una oportunitat, els acudits que havia vist en el passat sempre em feien riure i vaig trobar oportú poder entendre d'on sortia tot aquell contingut. En aquell moment, no sabia res sobre les drag queens més enllà de què eren homes que es maquillaven i es vestien com a dones. Ni de lluny era conscient del significat que hi havia darrere i sobretot no era conscient de l'impacte que tindria en la meua vida. Vaig passar-me tot l'estiu mirant sense parar les 7 temporades que en aquell moment estaven penjades a Netflix. No sabia explicar molt bé el perquè aquest art em va cridar tant l'atenció, ara mirant amb perspectiva, podria dir que era perquè mai havia vist res similar.

Aquest *reality show* em va obrir la porta a endinsar-me en un món artístic molt complet.

Les drag queens m'han ensenyat moltíssimes coses. Avui en dia continuen fent-me replantejar molts aspectes socials, obrint-me la ment a nous pensaments i noves visions. Si algú he après, és que si vols algú, has de treballar sense parar fins a aconseguir-ho. Les drag queens treballen molt més que moltes persones de la indústria de l'entreteniment. Amb el constant creixement de persones que es dediquen aquest art, han d'assegurar-se que tot sobre elles sigui únic, creatiu i en constant renovació. Suposo que la lliçó que més m'ha marcat és que estimar i creure en allò que fas, és la clau per arribar a l'èxit. Aquests artistes són jutjats de forma diària per fer allò que més els apassiona. Les drag queens han de tenir una mentalitat molt forta i molta confiança en si mateixes per exposar-se al món i practicar allò que més els hi agrada, fent front a la immensa quantitat d'odi que reben per part de la gent que desconeix i no entén el seu art.

Les drag queens no només són homes amb perruques i maquillatges, són humans i són artistes.

¹ *drag is the most punk-rock thing that you can do, because it reminds culture to not take itself too seriously* -RuPaul Traducció pròpia.

3. MARC TEÒRIC

3.1 Breu història sobre les drag queens

El 8 de febrer del 2018 el canal de Youtube Allure va publicar el vídeo *RuPaul's Drag Race" Cast Explains The History of Drag Culture* on s'explicava de forma resumida la història de les influències culturals del drag. Diferents drag queens van parlar sobre l'origen del terme 'drag', quan es va convertir en part de la cultura popular i les persones que van fer possible que aquest fenomen triomfés.

²El terme drag es va originar en èpoques shakespearianes, quan les dones no podien agafar rols dins el teatre i era un home qui havia de fer el paper femení. El terme drag no era res més que una abreviació de 'vestir-se com una noia' o amb angles *dressed as a girl*. El costum però de què un home vestís amb roba de dona va persistir inclús temps després que les dones adquirissin el dret a formar part de les obres i la tendència de vestir-se de forma femenina va començar a ser utilitzada com un afecte còmic.

Aquí es va iniciar la cultura de les drag queens.

³Es podria dir que l'ascens del drag va anar del 1870 fins a la dècada del 1920; període on els homes van començar a fer una caricatura de la feminitat. L'any 1911 Julian Eltinge coneguda com una de les millors *female impersonators* en la història teatral, va ser reconeguda per la crítica gràcies al seu paper dins l'obra de teatre *The Fascinating Widow*. Tot i això, l'homosexualitat va començar a ser perseguida i molts van decidir que era més segur expressar el seu *crossdressing* en la clandestinitat. Això va provocar que apareguessin molts locals *underground* on poder reunir-se i expressar qualsevol sexualitat de forma segura. Va ser en aquests llocs on es va començar a practicar l'art del drag. Aquests bars eren anomenats *The Pansy Craze*.

² Imatge 1: Harry in drag via <https://bit.ly/2KoiUz>

³ Imatge 2: Cartell de l'obra *The Fascinating Widow* via <https://bit.ly/2Wok32s>

Els anys 50-60 van ser molt durs, les forces policials van perseguir i atacar de forma constant els membres d'aquesta comunitat. L'art del drag va ser perseguit, arribant a tal extrem que els homes, per tal de no ser arrestats, obligatòriament havien de portar com a mínim 3 peces de roba masculina.

⁴D'aquesta etapa fosca van sorgir els *Drag Balls* que es van convertir en mini societats per drag queens de tot arreu. A partir d'aquí, les drags podien unir-se a les diferents 'cases locals' per suport moral i refugi. Cada casa tenia una *drag mother* que cuidava, ajudava i reunia a les altres drag queens. Aquest nou moviment *underground* està molt ben retratat en el documental de l'any 1990 *Paris is Burning* de Jennie Livingston.

Poc després de l'aparició d'aquest nou sistema d'organització, es van produir els disturbis de Stonewall.

'Això és el que va passar la nit dels disturbis de Stonewall, molts de nosaltres vam dir; O deu meu, noestic sol, hi ha molta gent que es sent de la mateixa manera'

-Dorie Wilson⁵

El 28 de juny del 1969 a un pub conegut com a Stonewall Inn ubicat a Nova York es va dur a terme una redada per part de la policia en contra de la comunitat LGTB. Com a conseqüència, cansats dels constants abusos que rebien, es van produir les manifestacions i mobilitzacions als carrers que es van convertir en la primera lluita pels drets de la comunitat LGTB.

⁶

⁴ Imatge 3,4,5,6: Captures del documental *Paris is Burning*

⁵ *"That's what happened Stonewall night to a lot of people. We went; Oh my God.*

I am not alone, there are other people that feel exactly the same way."-Dorie Wilson Traducció pròpia.

⁶ Imatge 7: Fotografia presa durant les manifestacions Stonewall via <https://nyti.ms/2JNt1hS>

⁷A la dècada dels vuitanta, el drag es va convertir en un fenomen cultural més habitual. Per fi, les drag queens van començar a ser reconegudes per un públic més extens i moltes d'elles van aparèixer en programes de televisió, pel·lícules o en diverses expressions culturals.

Van sorgir grans icones del moviment drag com John Waters i les seves pel·lícules, a destacant la famosa *Pink Flamingos* i el seu personatge principal Divine que més tard es va convertir en tot un icona de culte entre la comunitat.

A partir dels 90 l'art del drag va tenir un ascens molt ràpid, en part gràcies a l'aparició de RuPaul Andre Charles, actor, drag queen, model, músic i artista estatunidenc que es va fer famós gràcies a la seva cançó *Supermodel*.

RuPaul, l'any 1992 Credit: Linda Simpson

RuPaul va canviar el rumb de la indústria tal i com es coneixia en el moment. Va introduir l'art del drag dins la cultura *mainstream* i el va fer accessible per tothom i no només per aquells que formaven part de la comunitat.

Més endavant, el 2009, va crear el seu propi *reality show*: *RuPaul: Drag Race*, un programa que va permetre i continua permetent que cada cop hi hagi més visibilitat de l'art del drag. Aquest programa s'ha convertit en una plataforma per les drag queens de tot el món per promocionar-se i guanyar-se un lloc dins la comunitat drag.

⁷ Imatge 8: Cartell de la pel·lícula Pink Flamingos via <https://imdb.to/2EMMHyo>

3.2. La Definició del drag

El drag ha anat evolucionant per transformar-se en un art en si mateix, pot descriure's de moltes formes diferents i aquesta definició avui en dia és molt extensa. Es tracta d'un art complex amb molts estils variats i cada un d'ells s'ha de tenir present, ja que no deixen de ser diferents aproximacions a aquesta expressió artística.

És per això que definir el drag com a homes o dones vestint del seu sexe contrari, és quedar-se curt, sobretot tenint present que el què coneixem com a 'gènere' no és res més que una construcció social i que les possibilitats d'expressió d'identitat són interminables. El gènere ja no es pot veure només com un espectre, on els homes estan a un costat i les dones a l'altre. El gènere s'ha començat a definir més com un mandala, on la masculinitat i la feminitat es barregen i s'enllacen entre ells de forma infinita.

El drag té un significat tant artístic com tècnic. És una pràctica cultural, un conjunt de dinàmiques i practiques de representació. No és un home vestit de dona. Tot i així, no podem negar que la definició universal que tothom té sobre aquest art encara està present. En aquesta nova era del drag, hi ha homes transsexuals que actuen com a drag queens, dones *cisgender* que actuen com a drag kings o persones no binàries que actuen com a queens i com a kings. Les combinacions són literalment infinites.

És important remarcar que el terme drag queen és un concepte totalment distint al de transsexual o travesti, ja que cada un d'ells abasta qüestions i significats diferents.

- El drag és una forma d'art i cultura.
- Un travesti és una persona *cisgender* que vesteix com el sexe oposat, sovint com una mena de fetitxe inofensiu. No es pot confondre a un travesti com una persona transgènere doncs no té un interès a voler canviar la seva anatomia.
- Una persona transgènere en canvi, és una persona que no s'identifica amb el seu gènere. És un problema d'identitat intern que no es pot triar ni controlar.

3.3. Drag Queens

Adoptar l'estil de vida d'una drag queen és trencar amb els estereotips imposats per la societat. Las queens han desenvolupat un nou llenguatge amb unes formes particulars de comunicar-se. Tot això es pot veure reflectit en el seu vestuari, maquillatge i formes d'actuar.

Aquestes artistes actuen i fan representacions escèniques, conegudes també com a espectacles drags on la finalitat sempre és cridar l'atenció del públic, intentant causar un ventall d'emocions en els espectadors. De nou, cal recordar que les drag queens només utilitzen aquesta transformació de forma momentània, no van vestides en el seu dia a dia com a drags.

D'acord amb Rusty Barrett, qui ha publicat molts estudis relacionats amb l'art del drag, les drag queens no intenten ocultar el fet que són homes, al contrari, ho aprofiten i normalment juguen amb aquest esquema de gènere en les seves actuacions.

Les drag construeixen un personatge d'acord amb el seu context històric i social per oferir un entreteniment dins el panorama cultural, que trenqui amb els esquemes ja existents. Així doncs, a través del seu vestuari, maquillatge, actuació i actitud il·lustren la realitat actual. Desgraciadament, aquesta pràctica artística ha set molt criticada sobretot per la seva extravagància. Les drag queens busquen adquirir una personalitat que les faci sentir còmodes i que a través d'aquesta puguin expressar lliurement allò que tenen dins.

L'any 2005, Vencanto va publicar un estudi sobre les drag queens de Santa Catarina (Brasil) i va separar aquesta pràctica en tres grups diferents:

- El primer consistia en aquelles drag queens que s'identificaven molt amb el seu personatge, arribant adoptar-lo a la seva vida quotidiana, fora de drag.
- El segon grup, eren aquells que sabien diferenciar-se del seu personatge però no tenien problemes en ser identificats com a tals fora de l'escenari. És a dir, ser coneguts com a X drag queen.
- El tercer, eren els que es diferenciaven radicalment del seu personatge i evitaven ser identificats com el mateix.

3.3.1. El *handicap* del drag

Quan una drag queen estigui actuant en un escenari pot sentir respecte i reconeixement per part de la societat, però un cop s'acaba la funció, és víctima de segregació, discriminació i rebuig fora i dins de la comunitat LGTB. Aquesta contradicció es coneix com 'la doble realitat d'una drag queen'.

Tot i que no és defensable, es pot arribar a prevenir el rebuig cap aquesta pràctica per part d'aquelles persones que no forma part de la comunitat LGTB, ja sigui per falta d'informació o coneixement. El que sobta i és més preocupant, és el mateix rebuig que prové de persones que formen part de la comunitat LGTB. Una de les explicacions que s'han trobat d'aquest rebuig, és la personificació que les drags fan de la feminitat, feminitat que molts homes homosexuals intenten evitar per allunyar-se del mite que 'els homes homosexuals tenen una virilitat defectuosa'.

En l'article publicat l'any 2014, *The Association Between Gay Men's Stereotypic Beliefs About Drag Queens and Their Endorsement of Hypermasculinity*, Bishop parla sobre com els estereotips negatius que s'han construït al voltant de les drag queens poden estar fundats en la "femi-negativitat" basada en evadir i rebutjar les característiques femenines. Com a contrapunt parla sobre el que es coneix com *straight acting* buscat pels homes homosexuals que volen evitar la discriminació provocada per actuar de forma efeminada.

El preu a pagar.

Tot i que molta gent es pensa que transformar-se en una drag queen és tan fàcil com posar-se un vestit i unes sabates amb una mica de taló, el drag és molt més complicat que tot això:

Vestits ajustats. Cintures estretes. Perruques extravagants. Maquillatges sense imperfeccions i celles arquejades.

Després de tot, és un retrat del concepte de feminitat multiplicat per 1000. Hem establert ja que el drag és un art i la monetització de l'art mai és fàcil. Moltes drag queens solen actuar de manera gratuïta; el que la gent no entén però, és que el cost del cabell, el maquillatge, les joies, els accessoris, les sabates i els vestits podent arribar a sumar milers d'euros gastats de forma anual.

*'El drag és car. El drag és una expressió artística. El drag és talent. - Vyvyan'*⁸

⁸ "Drag is expensive. Drag is an art form. Drag is a talent," - Vyvyan Traducció pròpia.

⁹ Imatge 9: Fotografia promocional Trixie Mattel per Drag Race: All Stars via <https://bit.ly/2JQYbVl>

¿Com pot ser que tenint tants desavantatges com les grans inversions econòmiques i els riscos personals com la discriminació o violència, aquests artistes, continuen creient que val la pena posar tots els seus esforços en perseguir aquest somni?

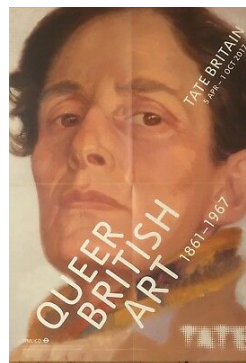
Dos investigadors, Moncrieff & Lienard, van publicar el 2017 un estudi que intentava contestar aquesta reflexió. La resposta la van basar en la teoria que defensa que participar en comportaments 'd'alt cost' demostra que aquestes actituds són verdares i no falses o fingides i com a conseqüència, els seus esforços són més apreciats i validats pels altres. Per això, els autors d'aquest estudi, argumenten que l'art del drag es percep com més autèntic a causa del seu gran cost, i que les drag queens, acaben transformant els seus desavantatges en quelcom del que està orgullosos.

3.4 Drag i l'art

L'art del drag s'ha de posar al mateix nivell que altres expressions artístiques.

La plataforma 'Artsy', una pàgina web que recopila i ajuda a descobrir noves formes d'art, va publicar el 2017 un article anomenat *A Brief History of Drag in the Art World* per demostrar la importància del drag dins la comunitat artística.

En l'article citaven alguns exemples de la inserció del drag dins els museus i galeries d'art com els programes performatius *Contemporary Drag* al NADA¹⁰ de New York o *Queer British Art* al Tate Britain¹¹.

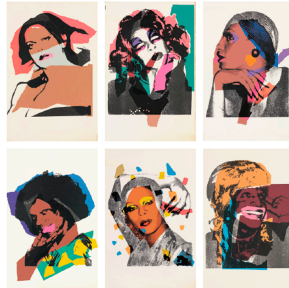
¹⁰ Imatge 10: Cartell promocional NADA: *Contemporary drag*

¹¹ Imatge 11: Cartell promocional TATE: *Queer british art*

Si fem un recorregut per la història de l'art, el drag sempre ha estat present, des de Marcel Duchamp i el seu alter ego femení Rose Sélavy, passant per Andy Warhol amb obres com *Ladies and Gentlemen* fins a Charles Atlas i el seu vídeo *Here She Is...VI* (2015) presentat al MoMA PSi a *Greater New York* que mostrava la famosa drag queen, Lady Bunny, fent *lipsync* davant la càmera.

*Retrat de Rose Sélavy
al 1921, per Man Ray*

Ladies and Gentlemen

"Here she is...VI"

En el cas Europeu, l'interès dels joves per aquest art ha fet que diferents artistes comencin a utilitzar el drag dins les seves obres, exemples com Victoria Sin que utilitza el seu drag per criticar l'expectativa del treball femení.

Victoria Sin per Ronan McKenzie

L'Alexis Blair Penney, creador del grup Chez Deep, el col·lectiu artístic amb una de les visions més radicals en quan a art i gènere, va parlar sobre la incorporació del drag dins el món artístic de les galeries i els museus. La clau va dir, era el públic. L'objectiu s'havia de centrar en transformar el drag en una actuació que es pogués percebre de forma seriosa. El problema, és que aquest art continua sent marginalitzat i moltes actuacions queden des-legitimades perquè són de temàtica drag.

L'article finalitzava amb la següent declaració; si percebem el drag com una reinterpretació del gènere, de la sexualitat i d'altres rols socials, d'alguna forma tots al final fem drag. Per tant, mentre es continuïn desconstruint categories d'identitat, es continuarà fent drag. Dins el clima polític actual que continua sent opressiu, aquest art es converteix doncs, en un mitjà d'expressió i creativitat més rellevant que mai.

3.5. Drag com a moviment polític i social

L'art en si mateix ja és polític i no és només una cosa estètica.

Katie Horowitz especialitzada en l'ensenyament d'estudis sobre gènere i sexualitat el 2012 va publicar l'article *The Trouble with "Queerness": Drag and the Making of Two Cultures*, en aquest, va considerar el drag com un vincle entre allò polític i el que és performatiu. Va argumentar que un show de drag queens podia produir efectes tan reals com els que es generaven en una reunió política o una protesta organitzada.

Ja hem parlat com actualment les nocions de gènere s'estan qüestionant i desconstruint i a la fi, això és el que fa el drag, exposar lo ridícul que és la construcció social dels termes 'home' i 'dona', desafiant radicalment aquestes dues categories i explorant tot allò que hi ha entre elles. Les drag queens al final acaben actuant com a polítics rellevants amb un paper destacable dins la comunitat queer, i els bars o clubs de temàtica LGTBQ s'acaben convertint en el punt de trobada de la comunitat i en conseqüència, on s'inicien una gran quantitat de moviments socials, culturals i polítics.

Les actuacions de les Drag Queens no deixen de ser actes transgressors.

El Drag sempre ha set un art polític, des dels seus inicis fins ara. Ha trencat amb les normes establertes en una societat binària i ha obert la porta a tothom a poder experimentar i trobar qui vol ser, en un món on no té perquè haver-hi prejudicis ni categories.

"La gent que fa drag i ho converteix en la seva professió, dins una cultura dominada per homes, acaba passant per una guerra emocional, bàsicament perquè la societat els diu 'això no ho hauries de fer tu'."

- RuPaul¹²

“

¹² *For people to do drag and make it their profession in a male-dominated culture, they have to go through so much emotional tug-of-war, because society says, 'You're not supposed to do that.'* - RuPaul Traducció pròpia.

3.6. Drag i la cultura *mainstream*

Les drag queens s'han convertit en un tema recurrent dins els mitjans de comunicació actuals. L'art del drag ha deixat de ser vist com només un entreteniment per convertir-se en un moviment poderós dins les xarxes socials.

RuPaul ha tingut un paper important a l'hora de treure aquest art de l'escena *underground* i portar-la a la cultura *mainstream* a través del seu *reality show RuPaul's Drag Race*¹³.

Drag Race no es pot veure només com un programa televisiu, ja que ha convertit el drag en una indústria mundial, demostrant que el drag és més que una forma d'entreteniment i que s'ha de percebre com una forma d'art.

Que el drag s'estigui convertint en un moviment cada cop més *mainstream* també té els seus desavantatges, sobretot quan és un art que surt de la discriminació i la lluita d'uns ideals.

La plataforma online Odyssey, que actua com un portal per donar veu aquelles persones que volen ser escoltades, va publicar un article que reflexionava sobre l'impacte de les xarxes socials dins la cultura drag. El resultat d'aquesta popularització havia fet que la cultura popular hagués capitalitzat el caràcter distintiu d'aquesta comunitat i en conseqüència, s'hagués creat una visió distorsionada de l'estil de vida d'aquesta minoria tradicionalment ja rebutjada. L'aproximació d'aquesta cultura sense el seu significat i el que comporta, ha provocat que el públic més ignorant només ho associï a uns aspectes molt bàsics com l'ús d'expressions popularment utilitzades entre les drag queens com:

'yaaass bitch' 'work it' 'wig'

A part d'això, aquesta cobertura mediàtica cada cop més extensa, ha provocat en aquells que no coneixen tot el que representa aquesta comunitat i la història que hi ha darrere, una visió caricaturitzada de les drag queens, conseqüència d'interioritzar aquesta cultura no a través de les pròpies drag queens sinó que de les mateixes xarxes socials o l'ús que en fan els famosos.

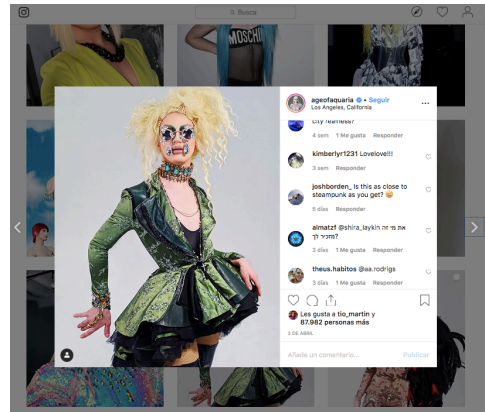
¹³ Imatge 12: Cartell promocional del *reality* televisiu: *RuPaul: Drag Race* via <https://bit.ly/2EKs85B>

De la mateixa forma que Madonna va agafar l'estil de dansa que rep el nom de *vogue* de les comunitats llatines de Harlem i ho va portar a la cultura *mainstream*, anomenant-se a si mateixa com "la mare del Vogue", les xarxes socials han fet que sorgeixi aquest nou grup de persones que adopten la cultura drag per semblar més úniques i reals.

Per tant, no es tracta de no imitar certs aspectes d'aquesta cultura, sinó tenir present les implicacions socials i culturals d'allò que es vol imitar.

3.6.1. El paper d'Instagram dins la percepció de la cultura drag

Instagram, la plataforma de difusió de contingut visual, ha servit com a punt de partida del que ara es coneixen com les *socials media queens*¹⁴, aquelles drag queens que han construït una carrera professional a través de la seva imatge *online*.

Hi ha dos opinions al respecte:

- Per un costat, aquesta plataforma ha obert la porta a tot un nou ventall de possibilitats dins la comunitat drag, donant veu a diferents artistes que de no ser per aquesta, no haguessin triat aquest camí. Diferents factors com viure en ciutats petites, no tenir l'edat per realitzar espectacles en bars o simplement tenir personalitats més introvertides.
- D'altres opinen que la creixent presència d'aquestes *Instagram Queens* ha provocat una distorsió en les expectatives lligades al drag. És a dir, una imatge *online* et permet ser més perfeccionista, pots retocar cada mil·límetre d'allò que vols compartir i els errors són inexistents. Quan una persona ha creat el seu imaginari només a través d'aquestes xarxes, quan ho percep a la vida real, hi ha una decepció.

¹⁴ Imatge 13: Captura de pantalla de l'instagram d'Aquaria via <https://www.instagram.com/ageofaquaria/>

¹⁵Això es pot percebre quan la gent va als bars on saben que hi ha actuacions de drag queens i esperen veure un aspecte extravagant i polític. Si aquest no arriba a la idea preconcebuda que tenen, normalment formada a través d'aquestes xarxes, ni tan sols donen una oportunitat a l'espectacle. D'aquí sorgeix el problema, s'ha d'entendre que tot i que aquestes plataformes basades en la imatge funcionen i tenen els seus aspectes positius, s'ha de tenir sempre present que l'art del drag no és només imatge sinó que hi ha altres aspectes a tenir en consideració, sobretot si s'ha de dur a terme un espectacle, on de vegades allò que és més extravagant no és el que permet actuar més bé.

Al final acaba sent com tot, ara que les xarxes socials han canviat la visió del drag en quant a estàndards d'estil, bellesa i compromís, ara només cal saber ajustar-se aquesta nova realitat i continuar avançant per la visibilització i reconeixement del drag.

4. ELABORACIÓ DEL PROJECTE

4.1. Què és un zine?

L'objectiu era la creació d'un zine fotogràfic que documentés el procés de creació que hi ha darrere l'art del drag. Centrat únicament amb una drag queen, les fotografies retraten les diferents fases que hi ha en l'elaboració de la persona drag.

Tot i que molta gent pensa que zine, és l'abreviació de 'magazine', la veritat és que hi ha diferències que separen aquest tipus de publicacions. El terme 'zine' prové de la paraula fanzine, que generalment s'utilitza per descriure una publicació de ciència-ficció de petita circulació. Els fanzins van aparèixer per primer cop a finals dels anys 20. No va ser fins als 70 però que van agafar gran importància. Els zines en aquella moment es van utilitzar per promoure la música punk que en l'època estava sent ignorada pels grans mitjans de comunicació. Aquest fenomen va generar un nou interès en l'auto-publicació.

Un zine, pronunciat zeen, no és res més que un llibret independent o auto editat que es crea retallant i enganxant imatges i text. Aquest procés manual, amb el sorgiment de les noves tecnologies s'ha pogut substituir amb programes específics com l'InDesign o altres plataformes online que ofereixen les eines necessàries. Per tant, avui en dia quan parlem de zines, també els concebem en format digital.

¹⁵ Imatge 14: Fotografia realitzada en un espectacle de la drag queen Tirxie Mattel per Michael Block via <https://bit.ly/2QABS6Z>

Hi ha moltes formes d'elaborar un zine i no cal seguir cap pauta perquè no existeixen normes a l'hora de crear-ne. La seva distribució, a diferència de les revistes, que normalment són elaborades per empreses editorials, es fa a través del boca o boca o en el cas actual, gràcies a les xarxes socials, a través d'aquestes plataformes, on es poden publicitar i fer-ne ressò.

Els zines es creen principalment per difondre idees atrevides, fortes i revolucionàries, per això la tria d'aquest format pel projecte; donar veu a una forma d'art que s'ha deixat de banda durant massa temps. La cultura zine, gràcies a les noves plataformes digitals, ha tingut un increment en popularitat. Les restriccions pel que fa a la circulació del zine, gràcies a internet, han desaparegut, doncs tothom que tingui una connexió a la xarxa pot llegir i compartir fàcilment les teves idees/creacions.

4.2. Disseny del projecte

4.2.1. Justificació del Zine

L'any passat vaig realitzar un projecte de web-sèrie enfocada al tema de les drag queens. Com era guionista, els dies que es va dur a terme la filmació, em vaig dedicar a documentar de forma fotogràfica allò que anava passant en els rodatges. Per primer cop, vaig tenir la possibilitat de conèixer a una drag queen de Barcelona, l'Alèxia. Ella era un dels protagonistes de la sèrie i vaig passar moltes estones fotografiant la seva transformació.

Suposo que les imatges em van semblar tan interessants que em vaig quedar amb ganes de més, per això, quan estava pensant en com materialitzar el meu projecte vaig pensar en el format zine. Ja amb plataformes com Instagram i la seva eina 'històries' creem de forma constant petites revistes que arriben als nostres seguidors. D'alguna forma, volia professionalitzar el que ja dominava i endinsar-me en un món més desconegut. No havia creat mai un zine i tampoc sabia quines eren les eines que necessitava per fer-ho. Em vaig posar un repte artístic i vaig decidir fer-lo de la millor forma possible.

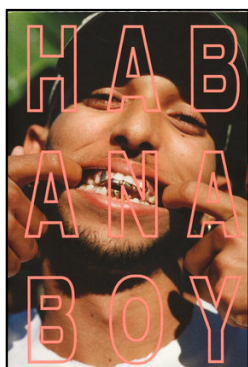
4.2.2. Referents del projecte

Els referents visuals inclouen diferents artistes i modalitats. Des de plataformes d'internet que actuen com a portals de distribució de nous artistes fins a fotògrafes ja reconeguts.

Començarem parlant de les plataformes o portals que ofereixen un lloc on poder compartir els projectes artístics.

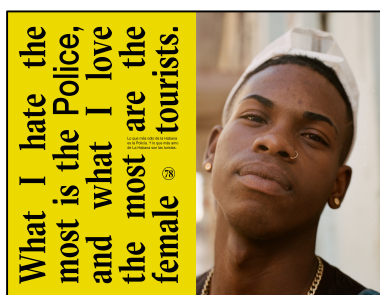
Troblem la plataforma Huck¹⁶, un portal de cultura juvenil que celebra i explora la cultura independent a través de persones i moviments que van en contra l'establert. Destacar el seu apartat dins la seva pàgina web anomenat *Books and Zines* on es pot trobar un extens catàleg de zines amb estils molt variats.

huck

A ressaltar el treball del fotògraf Joshua Osborne que va decidir anar a Cuba amb 20 rotllos de pel·lícula i va tornar amb un llibre que mostra les diferents cares de la joventut de l'Havana, cobrint aspectes com l'estil, la política i les subcultures. El resultat, és un conjunt d'imatges que es barregen amb textos i colors vius que ajuden a definir a la persona retratada. El zine en concret s'anomena HABANABOY¹⁷ i va ser publicat al 2017. Com ell el va descriure, les cites, igual que les imatges, mostren una barreja de familiaritat i desconeixement, oferint una perspectiva honesta sobre el que és ser jove i cubà avui en dia.

Menciono aquest exemple com podria mencionar altres fotògrafs que es poden trobar en la pàgina. Al final, tots els artistes que em serveixen com a referència acaben utilitzant un estil molt similar pel que fa al producte final: des de barrejar retrats amb frases i posar-hi colors vius que ajuden a tenir una lectura més lleugera fins a la sobre posició d'imatges o la combinació de retrats i espais que donen una nova lectura a les imatges.

Sempre buscant l'objectiu final d'expressar una història o representar una idea.

¹⁶ Imatge 15: Logo de la pàgina Huck via <https://www.huckmag.com/>

¹⁷ Imatge 16,17,18: Captures del Zine *Habanaboy* de Joshua Osborne via <https://bit.ly/2YUkNIe>

Altres referents han estat el llibre fotogràfic anomenat *David Hoyle: Parallel* que surt de la col·laboració que es va dur a terme durant vuit anys entre David Hoyle, el famós artista avantguardista i la fotògrafa britànica Holly Revell.

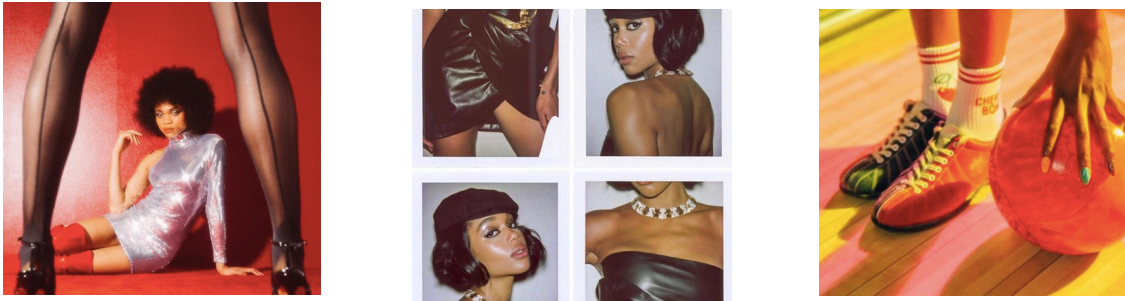
Hoyle a la dècada dels noranta, va començar a impulsar la lluita sobre qüestions polítiques com els problemes de gènere i va normalitzar el drag de gènere fluid, cosa que si no s'hagués fet, avui en dia probablement no hi estaríem tan acostumats.

El llibre, a través de collages, no només actua com a font biogràfica sinó també com a font de documentació de l'experiència performativa. Estèticament parlant, és tot un referent, utilitza la tècnica del collage per ajuntar les fotografies, ho combina amb text escrit a mà i altres elements com trossos de paper, pintura, etc. Transmet el caos utilitzant un estil *raw* i artesà.¹⁸

¹⁸ Imatge 19: Collage mostres del llibre *Parallel* via <https://bit.ly/3oZx8g5>

Pel que fa a estils fotogràfics, destacar el fotògraf Chris Schoonover de Brooklyn, NY. El seu estil és molt simple, juga molt amb els colors que dominen la posada en escena, utilitza diferents formats fotogràfics, des del digital, 35 mm fins a l'ús de polaroid. Les seves fotografies solen ser en estudi i el seu tractament de la imatge és molt cinematogràfic on els colors tenen molta força. Cal destacar també, el seu ull pels detalls.¹⁹

També la fotògrafa Alex Harper de Califòrnia. Està especialitzada en fotografia d'editorial i sol disparar amb analògica i càmeres de mig format. Les seves fotografies sempre intenten capturar la personalitat de la persona. Li agrada molt centrar el seu art en la gent. L'edició és mínima, al disparar amb analògica es focalitza més amb les imatges i els hi posa més atenció. Juga molt amb els colors, sobretot les tonalitats càlides. Els seus fons sempre són neutres per no distreure l'atenció de l'observador.²⁰

En conclusió, la fotografia retratat, les diferents tècniques fotogràfiques (analògica, polaroid i digital) el collage i el gust per la fotografia de detalls són els aspectes que més m'han influenciat en l'elaboració del zine.

¹⁹ Imatge 20,21,22: Fotografies de l'instagram de Chris Schoonover via <https://www.instagram.com/cschoonover/>

²⁰ Imatge 23,24,25: Fotografies de l'instagram de Alex Harper via <https://www.instagram.com/alexgharper/>

4.2.3. Objectiu del foto-reportatge

La finalitat d'aquest projecte és donar una visibilitat a l'art del drag d'una forma estètica i creativa. Al mateix temps, explorar al procés creatiu que hi ha darrere en la creació de la persona drag. La intenció és crear un *behind the scene*, mostrant aquells elements que passen desapercebuts. Mostrar una imatge més bella i estètica i no tan funcional per tal de reivindicar el drag com allò que és: un art.

L'objectiu és defensar que darrere cada drag queen hi ha un món creatiu molt extens.

La idea inicial era crear un zine que mostrés a diferents drag queens de l'escena de Barcelona. Elaborant el disseny vaig considerar més adient centrar-me només amb una. He observat que cada una d'elles té un estil molt concret, tenen aspectes que les diferencien i trets que les fan úniques, per tant, vaig descartar la idea d'elaborar un zine que defensés el procés creatiu amb vaires drag queens, doncs no es tracta d'un procés universal sinó individual i personal. Això també em va permetre elaborar un disseny més íntim que pogués retratar la drag queen amb més profunditat i detall i no només a pinzellades.

4.2.4. Característiques de la Drag Queen

El procés de selecció va ser molt simple, vaig contactar amb diferents drag queens i els hi vaig presentar la proposta.

¡Buenos días!

Me presento, me llamo Aina y soy fotógrafa, estoy finalizando Comunicación Audiovisual y mi proyecto final es la creación de un magazine sobre el arte del Drag. Estoy buscando a Drag Queens de Barcelona que les pueda interesar el proyecto. Consiste de un reportaje fotográfico tirando más a fotografías artísticas y no tanto documentales, que muestren todo el proceso creativo que hay detrás.

Sería la creación de una revista fotográfica que diera visibilidad a todo el trabajo artístico y personal que se pone en este arte. ¿No sé si estarías interesada en participar?

Muchas gracias

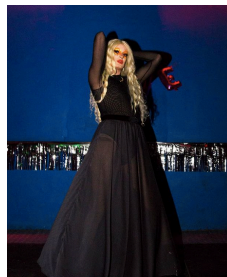
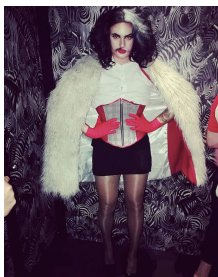
Anteriorment ja s'ha mencionat la importància de les xarxes socials com Instagram dins la comunitat i l'impacte que han tingut. És per això que la meua selecció es va realitzar a través d'aquesta plataforma. Vaig basar-me purament en l'estètica que em va cridar més l'atenció a l'hora de seleccionar el meu candidat.

Conèixer i confiar amb persones a través de xarxes socials comporta uns riscos a tenir presents, vaig tenir la sort però de conèixer en Javi i el seu alter ego la Gertha.

En Javi és un noi de 25 anys, actualment viu a Barcelona i treballa com a modista. Ell, com moltes altres drag queens de Barcelona va introduir-se dins aquest món a través de les festes. En un inici es considerava més un *club-kid*, expressió que s'utilitza per definir aquells joves que ja trenquen amb els estereotips de gènere dins les discoteques. Gràcies a la seva feina com a dissenyador va conèixer a les Vichy, una família drag d'aquí a Barcelona i d'aquesta amistat va sortir la Gertha.

En Javi utilitza el drag per reivindicar allò que sent, sentiments que probablement amb una imatge normal no s'atreviria a dir. És una forma d'expressió, un estil de vida que li ofereix la possibilitat de crear i utilitzar-ho per dir algú. Va començar a practicar aquest art ara fa cosa d'un any. A través de tutorials de youtube, moltes hores i molta dedicació, amb molt poc temps ha evolucionat de forma excepcional per convertir la Gertha amb la drag queen que és ara.²¹

El primer cop que jo la vaig veure en acció, va ser a Futuroa Sarao Drag, una festa que és dur a terme a la sala Apolo. Es tracta d'una drag race (competició de drag queens per mirar quina és la millor) que fuig dels estàndards i qüestiona el gènere i les seves limitacions. És tota una celebració de cultura queer. El dia que va actuar va quedar segona però va captar tota la meva atenció. La Gertha és reivindicació.

En Javi és molt perfeccionista quan elabora els *looks* per la Gertha. Ell dissenya els vestits i pentina les perruques, així com la creació del maquillatge. Res en la Gertha és perquè si, sempre hi ha un missatge darrere les seves actuacions. El seu drag no només és estètic, hi ha una història, una crida i una reivindicació.

²¹ Imatge 26,27,28 La Gertha amb diferents *looks* via: <https://www.instagram.com/callmelagertha/>

4.2.5. Estructura narrativa i formal del Zine

El nom escollit per presentar el zine és De J G (de Javi a Gertha) senzill i minimalista. La idea era crear un fil narratiu que permetés observar les diferents etapes de la creació artística. Per tant, les fotografies van de menys a més. Per tal d'entendre millor la idea que hi ha darrere el disseny, podem dividir el zine en 3 parts:

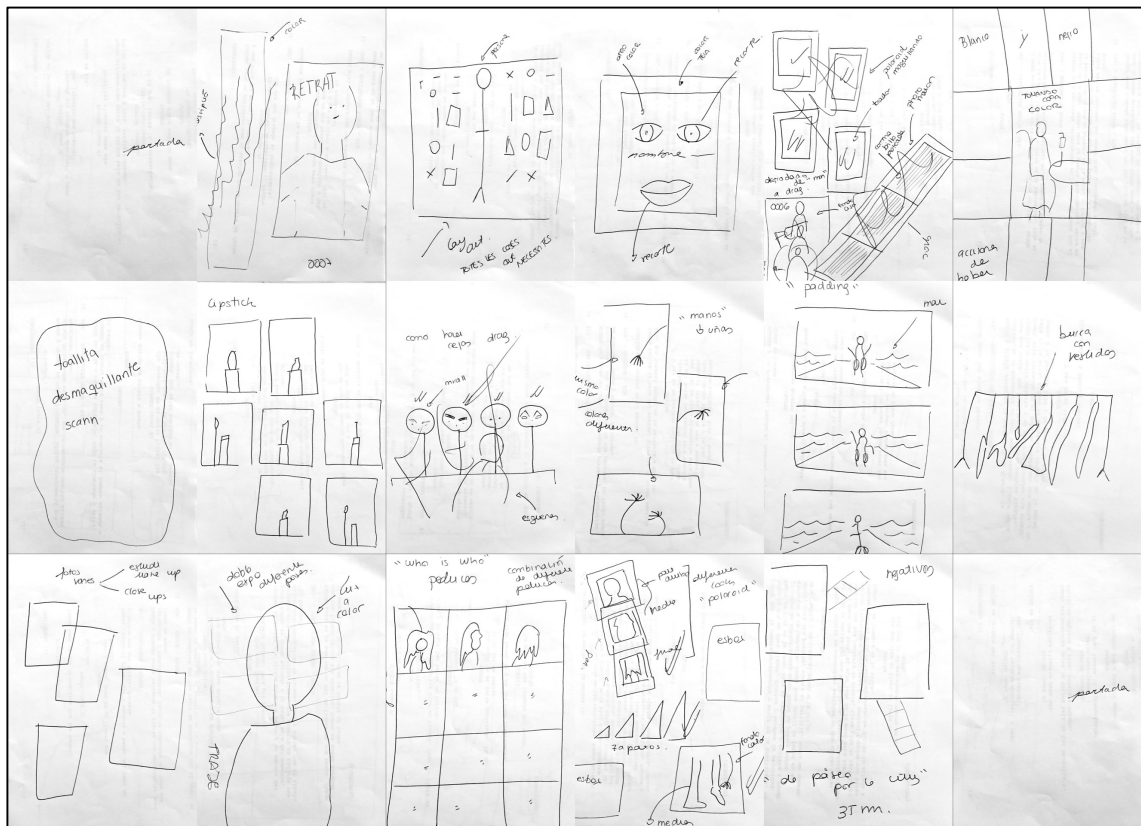
- La primera part mostra la base del drag, és a dir, el procés de maquillatge i altres aspectes bàsics. Retrata el procés transformatiu de la persona (de home a drag) i destaca certs elements que tenen un paper important. Tot des d'una visió artística i divertida. La primera part té la finalitat de mostrar l'impacte del canvi físic.
- La segona part se centra molt en el retrat. Intenta mostrar les possibilitats que dona un art transformista. Volia mostrar les diferents versions que pot crear una drag queen d'ella mateixa, a través del maquillatge, les perruques i la vestimenta. L'objectiu final era transmetre un ventall de personalitats a través de les fotografies.
- La tercera part és la que em feia més por i il·lusió alhora; el drag diürn. El drag, encara no està enfocat per ser rebut a la llum del dia. Quan li vaig proposar realitzar aquesta sessió, estava nerviosa per quina podria ser la seva reacció. Hi ha molts estigmes encara al voltant d'aquest art i no volia sota cap circumstància fer-lo sentir incòmode. Per sort, en Javi compartia la meua visió i estava a favor de treure el drag dels clubs i discoteques i volia mostrar una part que encara no s'estava mostrant prou. Les fotografies del drag diürn busquen trencar amb l'estereotip que el drag només funciona dins el món de la nit. Per tant, vam elaborar una sessió fotogràfica a ple dia, en espais exteriors que trenquessin amb la visió col·lectiva que es té, per reivindicar que el drag no només és un espectacle sinó que també és digne d'altres associacions culturals.

El resultat doncs és un portafolis visual de la Gertha..

4.2.6. Story-board del projecte

Com tot projecte, aquest ha passat per diferents etapes. La imatge que adjunto a continuació va ser l'últim guió il·lustrat que vaig realitzar abans de fer les fotos. Són poques les imatges que s'han conservat idèntiques a les versió final.

És molt interessant realitzar projectes que varien tant de la idea inicial. Personalment, tenir la llibertat per modificar-lo és el que més satisfacció m'ha atorgat. No crec en els projectes que es conceben com inamovibles, evidentment s'ha de tenir una idea clara per saber cap on vols tirar, però ara, des d'una distància, puc observar com de diferents han estat les versions que he ideat i és interessant veure els possibles enfocaments que pots donar a una mateixa idea.

Les diferències no es troben tant en l'estil o enfocament fotogràfic sinó més en la distribució de les imatges en les pàgines. Treballar amb formats més petits com A5 (escollit per la impressió del zine) varia molt el contingut per pàgina, sobretot perquè has de tenir present que el full és més petit i per tant hi ha informació que es pot perdre.

Per exemple, jo sempre m'havia imaginat pàgines formades per diferents *packs* fotogràfics, com la primera, que hi posava les 4 polaroids més un retrat i un degradat de tres fotografies més. El meu error va ser no tenir present les dimensions reals, i les pàgines que jo havia plantejat com un collage de diferents fotografies van acabar sent repartides i dividides en més pàgines.

4.2.7. Característiques formals i tècniques de les fotografies

Per tal d'analitzar com s'han pres les decisions per realitzar cada fotografia es dividiran segons la tècnica que s'ha utilitzat.

En total s'han fet servir 3 tècniques diferents: fotografia digital, màquina polaroid i una càmera analògica de 35mm. La tria d'aquestes tècniques era per explotar totes les possibilitats que oferien cada una d'elles i experimentar amb diferents estils. El zine es caracteritza per utilitzar el collage i volia aplicar-ho no només amb el disseny final sinó també amb la combinació de totes les tècniques mencionades per obtenir un collage fotogràfic.

- Fotografies digitals: Són les que dominen aquest foto-reportatge. Han estat realitzades dins un estudi fotogràfic amb llums discontinues per il·luminar l'escena. S'ha escollit un estil molt senzill i simple, utilitzant fons llisos que permetessin realitzar una fotografia retrat on la persona destaqués per sobre de tot. La gamma de colors està formada per tonalitats fredes on destaca sobretot el color verd, ja que és el que defineix a la drag queen i està present en tots els seus *looks*. Hi ha fotografies digitals que van estar preses en un estudi de bodegó, serien les fotografies dels pintallavis, les sabates i la tovalloleta desmaquillant.
- Polaroids: Les diferents fotografies van ser preses dins un estudi fotogràfic. La càmera polaroid ja disposa de flash per tant no hi va haver una il·luminació artificial. Es va buscar un estil espontani i diferents punts de vista.
- Pentax K1000: La càmera analògica de 35mm es va utilitzar per a la sessió fotogràfica que es va fer a l'exterior, concretament a la zona del Raval de Barcelona. Es va escollir aquesta tècnica per la seva facilitat a l'hora de disparar. Es van realitzar amb llum natural i de forma molt orgànica. La sensació que es volia aconseguir era de tranquil·litat i delicadesa, apartar-se de la imatge ja concebuda del drag. Les fotografies en estudi estaven pensades i seguien un fil narratiu, en aquesta ocasió es va improvisar tant les posicions com l'enquadrament fotogràfic.

4.2.8. Tractament de la imatge

Per parlar sobre el tractament de la imatge es posarà la fotografia original i la fotografia final per fer una comparativa visual.

Les úniques fotografies que van ser retocades van ser les digitals. Es va utilitzar el programa Photoshop i el VSCO per dur a terme els retocs. Com es pot observar totes les fotografies segueixen un mateix estil. Les tonalitats fredes predominen per sobre les càlides, amb colors saturats. El color característic de la Gertha és el verd, per tant, es van tractar totes les fotografies al voltant d'aquest. El nivell de retoc va ser molt simple, no hi ha grans canvis més enllà d'il·luminar la imatge i fer més llisos els fons per ressaltar la persona i separar-la del mateix. En alguns casos, sobretot en els retrats, eliminar les imperfeccions més visibles. El pes de l'edició cau sobretot en el tractament del color doncs volia transmetre l'energia, vitalitat i força pròpies de la Gertha.

4.2.9. Anàlisi per pàgina

Portada: El color seleccionat és el verd perquè representa a la drag queen. En honor als inicis del zine, volia elaborar un collage que introduís l'estil que se seguiria. El procés d'elaboració va consistir a retallar un dels seus ulls que mostrés en detall el maquillatge, així com els seus llavis. Per omplir el fons i que no quedés tant pla, vaig posar text que al mateix temps introduís el nom de la protagonista, Gertha.

Polaroid.i: Volia retratar l'etapa de maquillatge d'una forma diferent, per això vaig optar per les polaroid. El resultat és una sèrie de 4 fotografies, cada una d'elles mostra una etapa diferent del procés de creació. Com les fotografies s'estaven realitzant en un estudi, l'escenografia no és real, sinó que es va crear un tocador amb una taula d'escriptori i un mirall antic que donés sensació d'espai.

Celles: El procés de creació de les celles passa per 4 fases; normals, celles encolades, eliminació de les celles i creació d'un nou disseny molt més extravagant. No estava segura de com podia mostrar cada una d'aquestes etapes, per això vaig optar pel collage. Quan s'estava creant les celles es van realitzar 4 fotografies en primer pla que mostressin en detall els canvis. Vaig retallar la part que m'interessava de cada una d'elles per crear aquesta combinació.

La Calva: 'La calva' és un moment dins tot el procés on res acaba de tenir sentit. És el punt mig en tota la transformació. D'acord amb la narrativa que volia crear, vaig trobar interessant presentar a la Gertha en aquest punt, per després poder-la veure completar-se al llarg del zine.

Les perruques: Aquestes 3 fotografies estan repartides al llarg del zine. Estan creades per una doble exposició, una fotografia frontal i una lateral. L'objectiu era donar una visió més 3D dels *looks* al mateix temps mostrar les infinites possibilitats de creació i transformació que té una drag queen.

Lipsticks: Collage fotogràfic que mostra una petita part de la col·lecció de pintallavis de la Gertha. Aquesta fotografia està inspirada en una campanya que es va fer als anys 90, on un fotògraf va demanar a diferents noies els seus pintallavis, el resultat eren fotografies de bodegó que mostraven pintallavis gastats de diferents formes.

Photobooth: Fotografies inspirades en les cabines de fotos que es poden trobar a les discoteques. Per tal d'aconseguir aquest efecte més realista, les fotografies van ser realitzades amb el flash incorporat de la càmera. El fons va ser creat amb tela verda i una cortina de tires platejada.

Sabates: Collage fotogràfic dels tres models de sabates que té la Gertha. Volia retratar aquest aspecte perquè per una drag queen trobar sabates del número adequat és molt difícil a menys que tinguis l'economia per poder-te-les permetre. Primer es van realitzar fotografies bodegó de cada una de les sabates amb diferents posicions i en edició es van retallar per crear aquest collage.

El vestit groc: El primer cop que vaig veure a la Gertha actuar va ser amb aquest conjunt. Està dissenyat per ella mateixa. Aquí vaig seguir un estil més clàssic acord amb el vestit. Volia retratar el detall del maquillatge i que els colors destaquessin per sobre de tot.

La cara: Una tendència molt comuna entre elles és realitzar aquestes impressions sobre les tovallolletes desmaquillant. El resultat és una pintura abstracte molt curiosa. Moltes de les drag queens fan col·lecció d'aquestes petites obres d'art i fins i tot n'hi ha que les emmarquen. La fotografia va ser presa en un estudi de bodegó.

Detalls: Aquesta fotografia era una excusa per donar més visibilitat a altres detalls que poden passar desapercebuts com serien les mitges, que sempre utilitzen per aguantar la forma del *padding* (material de goma-espuma que s'utilitza per crear la il·lusió del cos femení) en el meu cas la Gertha no n'utilitza. També volia mostrar altres accessoris com les ungles o els anells que completen el *look*.

The Old Hollywood: La Gertha, com tothom, ha passat per moltes etapes, va tenir la fase més adolescent i ara el seu estil està evolucionant cap una visió més refinada. Acord amb el *look* que ella havia dissenyat, vam fer una sessió inspirada en els retrats que es feien antigament a les actrius de Hollywood. Per tal d'aconseguir aquest aire es van posar filtres de color verd als llums i a l'objectiu de la càmera, a més es va

canviar la tonalitat de la llum per fer-la més càlida.

Polaroid 2: Pàgina inspirada en les polaroids de l'Andy Warhol. La idea era fer una construcció del cos a partir de vaires fotografies que mostressin diferents parts del cos. Es van realitzar tres fotografies amb una càmera polaroid a tres conjunts diferents i en postproducció es van escanejar i ajuntar per crear aquest resultat.

La intimitat: Aquestes dues fotografies van ser preses amb una Pentax K1000 al mateix dia que realitzàvem la sessió fotogràfica de dia en exterior. Es van fer a casa de la Gertha. Aquestes fotos no estaven pensades però al revelar al carret, les vaig trobar molt íntimes i em van transmetre el sentiment de calma abans de la tempesta.

Drag Diürn: Aquest collage fotogràfic va ser realitzat amb una Pentax K1000 al barri del Raval a Barcelona. Havia plogut pel mati i la llum era molt neta. Ella va dissenyar en total llibertat el conjunt per aquest dia. Les fotografies són totes improvisades. Aquestes dues pàgines són el resultat de passar una tarda caminant pel carrers de la ciutat.

El resultat final és un zine creat amb diferents tècniques fotogràfiques, editat amb diferents estils visuals i maquetat amb una narrativa senzilla però dinàmica.

El meu objectiu era fer justícia a una artista tan completa com la Gertha.

4.3. Pla d'execució

4.3.1. Equip fotogràfic utilitzat

El material que s'ha utilitzat per realitzar el zine és el següent:

Cos de càmera Nikon model D5200

Objectiu Nikon 18-105mm

Memoria SDHC SanDisk 16GB per Nikon D5200

Fujifilm Instax Mini 8

Pel·lícula Fujifilm Instax Mini

Camara Pentax K1000 + Objectiu fix 35mm

Carret 35mm Kodak ColorPlus 400

Fujifilm QuickSnap Flash 400 Disposable 35mm

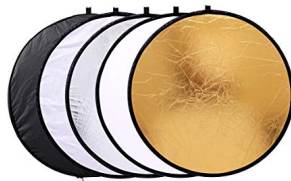
Trípode per les torxes de llum led

Torxa de llum led model Aputure AL-H198C

Panell LED bicolor amb aletes i un trípede.

Reflector de llum Weifeng plegable

Filtre de gel verd per fotografia

Estudi de foto de bodegó amb il·luminació contínua - flaixos.

Estudi de foto de retrat amb il·luminació contínua o amb flaixos.

MacBook Air

El pac Adobe per la postproducció (Photoshop + Adobe InDesign)

4.3.2.Pressupost del projecte

Per tal de publicar aquest zine. és imprescindible tenir en compte des del principi, els costos que s'han d'assumir per tal de saber si el projecte és viable econòmicament o no.

Per realitzar el pressupost s'han tingut presents tots i cadascun dels elements que es necessiten tant en l'etapa de preproducció, producció i la de postproducció. Entenem per preproducció tot allò que es realitza abans de realitzar les fotografies, la producció seria l'etapa de realització del projecte, és a dir la presa de fotografies i finalment la postproducció tot el que s'hagi dut a terme un cop fetes les fotografies.

PRESSUPOST PREPRODUCCIÓ

PREPRODUCCIÓ Treball de camp	CATEGORIA	CONCEPTE	COST/DIA (8 hores)	DIES TREBALLATS	COST TOTAL
	Material Fotogràfic	Cos de càmera fotogràfica rèflex digital - D5100 *	29,00 €	2	58 €
		Objectiu fotogràfic zoom Nikon 18-105mm *	20,00 €	2	40€
		Estudi Fotogràfic **	338€	2	676€
		Fujifilm Instax Mini 8 *	9€	1	9€
		Pel·lícula Fujifilm ****	10€	1	10€
		Pentax K1000 *	20€	1	20€
		Carret 35mm ****	4,5 €	1	4,5 €
		Fujifilm QuickSnap ****	7€	1	7€
	Hardware & Software	Targeta de memòria SD 16GB *	6€	2	12€
		Pack Adobe (Photoshop + Indesign) ***	19,66€	7	19,66€
		Macbook Air 13 polzades *	99€	15	1485€
	Honoraris Fotògrafa	Cerca de Drag Queen + Fotografies (treball de camp)	100€	10 (4h)	500€
	Honoraris Dissenyador Gràfic	Disseny Zine	50€	5	250€
	Gastos	Desplaçament: T-Mes (1 zona) ***	54€	2	54€
		Dietes	10€	2	20€
Cost Total					3.165,16

(*)Alquilat a: <https://alquilavisual.es/>

(**)Llogat a <http://www.shoot115.com/ca/>

(***)Preu mes

(****)Només es compra una unitat per tota la producció

PRESSUPOST PRODUCCIÓ

PRODUCCIÓ Treball de camp	CATEGORIA	CONCEPTE	COST/DIA (8 hores)	DIES TREBALLATS	COST TOTAL
	Material Fotogràfic	Cos de càmera fotogràfica reflex digital - D5100 *	29,00 €	2	58 €
		Objectiu fotogràfic zoom Nikon 18- 105mm *	20,00 €	2	40€
		Estudi Fotogràfic **	338€	2	676€
		Fujifilm Instax Mini 8 *	9€	1	9€
		Pel·lícula Fujifilm ****	10€	1	10€
		Pentax K1000 *	20€	1	20€
		Carret 35mm ****	4,5 €	1	4,5 €
		Fujifilm QuickSnap ****	7€	1	7€
		Panell LED bicolor *	29 €	2	58€
		Torxa LED mini *	5€	2	10€
		Gel per a il·luminació verd *	1€	2	2€
		Reflector *	4€	2	8€
	Hardware & Software	Targeta de memòria SD 16GB *	6€	2	12€
	Honoraris Fotògrafa	Fotografies	200€	2 (8h)	400€
	Gastos	Desplaçament: T-Mes (1 zona)***	54€	2	54€
		Dietes	10€	2	20€
Cost Total					1.388,5

(*)Alquilat a: <https://alquilavisual.es/>

(**)Llogat a <http://www.shoot115.com/ca/>

(***)Preu mes

(****)Només es compra una unitat per tota la producció

PRESSUPOST POSTPRODUCCIÓ

POSTPRODUCCIÓ	CATEGORIA	CONCEPTE	COST/DIA (8 hores)	DIES TREBALLATS	COST TOTAL
	Hardware & Software	Pack Adobe (Photoshop + Indesign) ***	19,66€	7	19,66€
		Macbook Air 13 polzades *	99€	15	1485€
	Honoraris Fotògrafa	Selecció de Fotografies	20€	1	20€
		Retoc de Fotografies	50€	3	208€
	Honoraris Dissenyador Gràfic	Disseny Zine	50€	5€	250€
Cost Total					1.982,66

(*)Alquilat a: <https://alquilavisual.es/>

(***)Preu mes

Base imposable	6.536,32
IVA 21%	1.372,62
Preu amb IVA	7.909,24
Retenció d' IRPF	457,54 €
IMPORT TOTAL	7.451,7

4.3.3. Maquetació

El format triat per la impressió del zine és A5. Volia triar un format que permetés portar el zine d'un costat a un altre de forma fàcil. Al mateix temps, en tractar-se d'un zine fotogràfic havia d'assegurar-me que les fotografies no perdien qualitat i que es podien apreciar, per això l'A5 em va semblar la mida ideal.

En total són 26 pàgines i 14 plecs i l'orientació de la pàgina és vertical doncs la majoria de fotografies són retrats.

La impressió és a color amb paper gramatge de 130 g / m². Aquest paper és adequat per a la reproducció d'imatges a color d'alta qualitat i es pot usar per a la impressió de fullets plegables. És bastant resistent al pas del temps i pot tenir un acabat mat o brillant. La tècnica utilitzada per unir les pàgines entre si i crear el llibret ha set l'enquadernació cosida. S'uneixen les pàgines amb un fil. Aquesta tècnica ofereix un acabat segur i permet que el llibre s'obri completament sense que les pàgines pateixin alguna deformació.

via: <https://bit.ly/2EA5oXm>

4.3.4. Vies de difusió possibles

Tot i que es tracta d'un zine individual, es pot presentar com l'inici d'una col·lecció per fascicles.

L'escena drag d'aquí Barcelona cada cop és més diversa i complexa, per tant això facilitaria la possibilitat d'elaborar diferents zines individuals per cada una de les drag queens interessades.

La seva distribució o explotació varia segons la via a la qual es recorri.

Via tradicional: impressió a paper que es pot portar a diferents espais, aliats o que formin part del col·lectiu LGTB, ja siguin llibreries, bars, discoteques... que posin a disposició el llibret per un preu a determinar. D'altra banda, tot i que el marxandatge aquí a Barcelona no és una pràctica molt arrelada, si hi ha moltes drag queens que a mesura que van guanyant visibilitat ofereixen la possibilitat de comprar articles relacionats amb elles. Com els zines estan enfocats a retratar un artista en concret, també es podria mirar aquesta via de distribució que estaria basada més amb l'oferta i demanda.

Noves xarxes de comunicació: Utilitzant plataformes de revistes digitals com ISSU. Es tracta d'una xarxa social on es pot compartir publicacions. És gratuïta i permet pujar documents PDF. Un cop dins, el sistema elabora un codi per ser exportat a altres plataformes digitals. Aquest 'enllaç directe' permet als lectors obtenir una revista virtual. A més, ofereix la possibilitat d'habilitar la descàrrega amb format PDF des de la mateixa xarxa ISSU. Aquesta opció té moltes coses positives, l'únic inconvenient seria en el cas d'habilitar la descàrrega ja aquesta és gratuïta, per tant, no pots generar beneficis o un % per descarregar realitzada.

Altres vies com les xarxes socials; Instagram – Facebook – Twitter. El seu rol en tot això seria més de xarxes complementàries, és a dir, un cop publicat a ISSU, la promoció es pot realitzar a través dels perfils creats en aquestes. Són xarxes que permeten arribar de forma immediata a un gran públic, que donen les facilitats per publicar informació que sigui fàcil d'entendre i d'accedir i a més et deixen categoritzar el teu contingut segons la temàtica. Sense elles el producte probablement quedaria mort. Tot i que ISSU t'ofereix on emmagatzemar-ho la promoció del teu zine s'ha de realitzar a través d'una d'elles. Facebook cada cop ha quedat més en l'oblit i el contingut que es publica no és públic per tothom només per aquelles persones que estan dins el teu cercle d'amistat. Així que si s'hagués de triar, s'escolliria en fer una campanya per Twitter i sobretot Instagram, són xarxes on sempre que tinguis el perfil públic arriben a una audiència internacional i en tractar-se d'imatges, la barrera lingüística desapareix.

Per últim, m'agradaria comentar l'opció de realitzar una exposició fotogràfica amb la mateixa narrativa i utilitzant les fotografies que no han passat el tall final. Tot i que la idea original és la realització d'aquesta petita revista, el contingut que s'ha realitzat és molt més extens i de la mateixa qualitat. Les imatges que no s'han seleccionat podrien obtenir una sortida a través d'aquesta via doncs hi ha material suficient per realitzar l'exposició. Aquesta seguiria la mateixa temàtica i es faria sota el mateix concepte de reivindicar aquesta pràctica com un art. En el cas de dur a terme una possible exposició, sí que consideraria utilitzar diferents drag queens per transformar la narrativa en narrativa col·lectiva i no tant individualista, doncs si es tingués la possibilitat de donar visibilitat com més drag queens, millor.

4.4. Limitacions

Limitacions que vénen a l'hora d'elaborar un projecte d'aquesta magnitud. Tot i que realitzar les fotografies si es dissenya un bon pla fotogràfic, no és de les coses que més complicacions portin, idear el fil narratiu i l'estil fotogràfic en canvi sí. En tractar-se d'un projecte personalitzat, això comporta una inversió de temps molt gran, primer perquè has de poder conèixer i investigar la drag queen en concret per tal de poder trobar un punt mig que ús beneficiï artísticament a les dues, segon perquè un cop ja n'has realitzat un, s'ha d'evitar caure en repeticions i buscar noves formes per transmetre la idea.

D'altra banda, hi ha el problema de la planificació de les sessions fotogràfiques. Són drag queens i els seus horaris són molt complicats, la majoria treballant durant la setmana i els cap de setmana els dediquen o bé actuar o a descansar, per tant tot i que no és impossible, si és difícil poder coordinar horaris.

Finalment hi ha la part econòmica. És una inversió molt gran dur a terme un projecte amb aquestes característiques sobretot pel tret que és personalitzat, per tant, l'estil canvia i si es continua fent amb les diferents tècniques fotogràfiques, això comporta renovar material tant de fulls de polaroid com carrets de 35 mm per cada edició.

5. REFLEXIÓ FINAL

Les drag queen són artistes i com a tal mereixen tenir la mateixa representació i validació que altres possibles disciplines. Han demostrat un i un altre cop que la seva pràctica és digne de ser considerada un art. Són artistes polítiques que estan revolucionant els sistemes socials establerts, desmuntant els estigmes relacionats amb el gènere i la sexualitat convertint una lluita social en un moviment artístic universal. L'art del drag ha demostrat que ofereix un ventall de possibilitats a poder explotar artísticament, la seva representació en els mitjans cada cop té més pes i poc a poc s'estan guanyant un lloc dins el panorama artístic contemporani. La lluita s'ha de centrar en donar visibilitat a la seva pràctica artística normalitzant-la i introduint-la en altres aspectes culturals, per aconseguir una acceptació i respecte per part de la societat, tant persones i com artistes. S'ha de continuar explotant tot allò que el drag té per oferir. Des de articles que explorin aquest art, a la introducció de nous personatges en series o pel·lícules fins a la creació de contingut centrat en la pràctica del transformisme. Encara queda molt camí a recorre i probablement no serà un camí fàcil ni tranquil, però reivindicar un art tant complet, mereix la pena.

6. WEBGRAFIA I BIBLIOGRAFIA

Jennifer O'Brien (2018) *The Psychology of Drag: Understanding the science behind the art of pushing gender boundaries* (Online) Disponible:

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/all-things-lgbtq/201801/the-psychology-drag>
(Consultat el 2 de Febrer 2019)

Isaac Oliver (2018) *Is This the Golden Age of Drag? Yes. And No..* (Online)

Disponible: <https://www.nytimes.com/2018/01/17/arts/drag-queens-rupaul-drag-race.html> (Consultat el 9 de Febrer 2019)

Amelia Abraham, A. A. (2017) *A Brief History of Drag in the Art World* (Online)

Disponible a: <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-history-drag-art> (Consultat el 2 de Febrer 2019)

Eric Shorey (2017) *It's Time To Change The Definition Of "Drag"* (Online) Disponible a: <https://nylon.com/articles/change-definition-drag> (Consultat el 14 de Març 2019)

Kyle Turner (2015) *Pretty Much Everything We Say Comes From the World of Drag Queens.* (Online) Disponible a: <https://www.mic.com/articles/121464/rupauls-drag-race-shade-yaaasss-vocabulary>

(Consultat el 9 de maig 2019)

Joanna McIntyre, J. M. (2018) *Explainer: the difference between being transgender and doing drag* (Online) Disponible a: <https://theconversation.com/explainer-the-difference-between-being-transgender-and-doing-drag-100521>

(Consultat el 15 de Febrer 2019)

Honey Norfolk, H. N. (2018). *The Art of Drag* (Online) Disponible a:

<https://geeks.media/the-art-of-drag> (Consultat el 2 de Febrer 2019)

Jen Tombs (2018) *Drag is an art form and a political statement* (Online) Disponible a:

<https://theboar.org/2018/02/drag-lgbtua-political-statement/> (Consultat el 20 de Març 2019)

Ballerina Bizet (2013) *Some Thoughts on The Art of Drag* (Online) Disponible a:

<http://posturmag.com/online/some-thoughts-on-the-art-of-drag/> (Consultat el 4 de maig 2019)

Our Grandfather Story (2018) *The Art of Drag* (Arxiu de vídeo online) Disponible a:

<https://www.youtube.com/watch?v=l2ASPpxsoVg> (Consultat el 16 de Gener 2019)

Ed Fritz (2019) *DRAG QUEEN PROBLEMS | Drag Queer Talk* [Arxiu de vídeo online]

Disponible a: <https://www.youtube.com/watch?v=6S80LGqt72s> (Consultat el 2 de Febrer de 2019)

ROCÍO R. GARCÍA-ABADILLO, R. G. A. (2018) *Las 'drag queen', de la exclusión a fenómeno de masas* (Online) Disponible a:

<https://www.elmundo.es/extras/soho/2018/12/12/5c11456cfc6c83cb5a8b45c5.html>

(Consultat el 9 de Març 2019)

Jessica Nap (2017) *Drag: Culture, Community, Controversy* (Online) Disponible a: <https://thelittlerebellion.com/index.php/2017/12/drag-culture-community-controversy/> (Consultat el 19 d'Abril 2019)

Decca Aitkenhead (2018) *RuPaul: 'Drag is a big f-you to male-dominated culture'* (Online) Disponible a: <https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2018/mar/03/rupaul-drag-race-big-f-you-to-male-dominated-culture> (Consultat el 2 d'Abril 2019)

Daniel Villarreal (2018) *Drag queens are more political than ever. Can they lead a movement?* (Online) Disponible a: <https://www.vox.com/identities/2018/11/5/18056558/drag-queens-politics-activism-lgbtq-rupaul> (Consultat el 16 de Febrer 2019)

Michaela Kaymaca (2017) *Why Drag Queens are Important AF for Society* (Online) Disponible a : <https://sluttygirlproblems.com/column/drag-queens-important-af-society/> (Consultat el 7 de Gener 2019)

Richard Miller (2019) *Drag culture in media fosters acceptance* (Online) Disponible a: <http://www.tcnjsignal.net/2019/02/12/drag-culture-in-media-fosters-acceptance/> (Consultat el 9 de Febrer 2019)

Adelina (2018) *What is a Zine?* (Online) Disponible a: <https://blog.flipsnack.com/what-is-a-zine/> (Consultat el 8 de Gener 2019)

Tara Guo (2016) *How Social Media Is Stealing Drag* (Online) Disponible a: <https://www.theodysseyonline.com/how-social-media-is-stealing-drag> (Consultat el 10 d'Abril 2019)

Miz Cracker (2017) *In the Age of Instagram Queens, Drag Artists Debate If Performance Is Necessary* (Online) Disponible a: <https://slate.com/human-interest/2017/12/does-drag-require-performance-or-is-instagram-enough.html> (Consultat el 15 de Març 2019)

Arwa Haider (2018) *How Drag Balls Went Mainstream* (Online) Disponible a: <http://www.bbc.com/culture/story/20180810-drag-balls-the-glamorous-performances-that-mean-resistance> (Consultat el 5 de Març 2019)

Verta Taylor and Leila J. Rupp (2006) *Learning from Drag Queens* (Online) Disponible a: https://www.researchgate.net/publication/249974543_Learning_from_Drag_Queens (Consultat el 10 de Febrer 2019)

Trav S.D (2009) *Eltinge: Top Female Impersonator of the Vaudeville Era* (Online) Disponible a: <https://travsd.wordpress.com/2009/05/14/stars-of-vaudeville-11-julian-eltिंगe/> (Consultat el 9 de Gener 2019)

Stephen Holden (2010) *June 28, 1969: Turning Point in Gay Rights History* (Online) Disponible a: <https://www.nytimes.com/2010/06/16/movies/16stone.html> (Consultat el 5 d'Abril 2019)

Bishop CJ (2014) *The association between gay men's stereotypic beliefs about drag queens and their endorsement of hypermasculinity*. (Online) Disponible a: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/24245592> (Consultat el 10 de Març 2019)

Rachel Lubitz (2016) *How much does it really cost to get dressed when you're a professional drag queen?* (Online) Disponible a: <https://www.mic.com/articles/151860/how-much-does-it-really-cost-to-get-dressed-when-you-re-a-professional-drag-queen> (Consultat el 15 de Febrer 2019)

Huck (2019) *Drag Queens* (Online) Disponible a: <https://www.huckmag.com/topics/drag-queens/> (Consultat 2019)

W Magazine (2019) *Drag Queens* (Online) Disponible a: <https://www.wmagazine.com/topic/drag-queen> (Consultat 2019)

NY Mag (2019) *Drag Queens* (Online) Disponible a: <http://nymag.com/tags/drag-queens/> (Consultat 2019)

Sasha Velour Mag (2019) *The Official Website* (Online) Disponible a: <https://www.sashavelour.com/> (Consultat 2019)

Dazed (2019) *Drags* (Online) Disponible a: <https://www.dazeddigital.com/tag/drag> (Consultat 2019)

Dougherty, Cristy (2017) *"Drag Performance and Femininity: Rede ning Drag Culture through Identity Performance of Transgender Women Drag Queens"* (Online) Disponible a: <https://cornerstone.lib.mnsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1728&context=etds> (Consultat 2019)

Juan Manuel Campos (2015) *Resiliencia y manejo de condiciones materiales en drag queens* (Online) Disponible a: https://sifp.psico.edu.uy/sites/default/files/Trabajos%20finales/%20Archivos/tfg_juan_campos.pdf (Consultat 2019)

Mariana Montserrat (2018) *El surgimiento de las drag Queen, una forma de expresión que se populariza entre la comunidad LGTB* (Online) Disponible a: <http://epikeia.leon.uia.mx/numeros/35/el-surgimiento-de-las-drag-queen.pdf> (Consultat 2019)

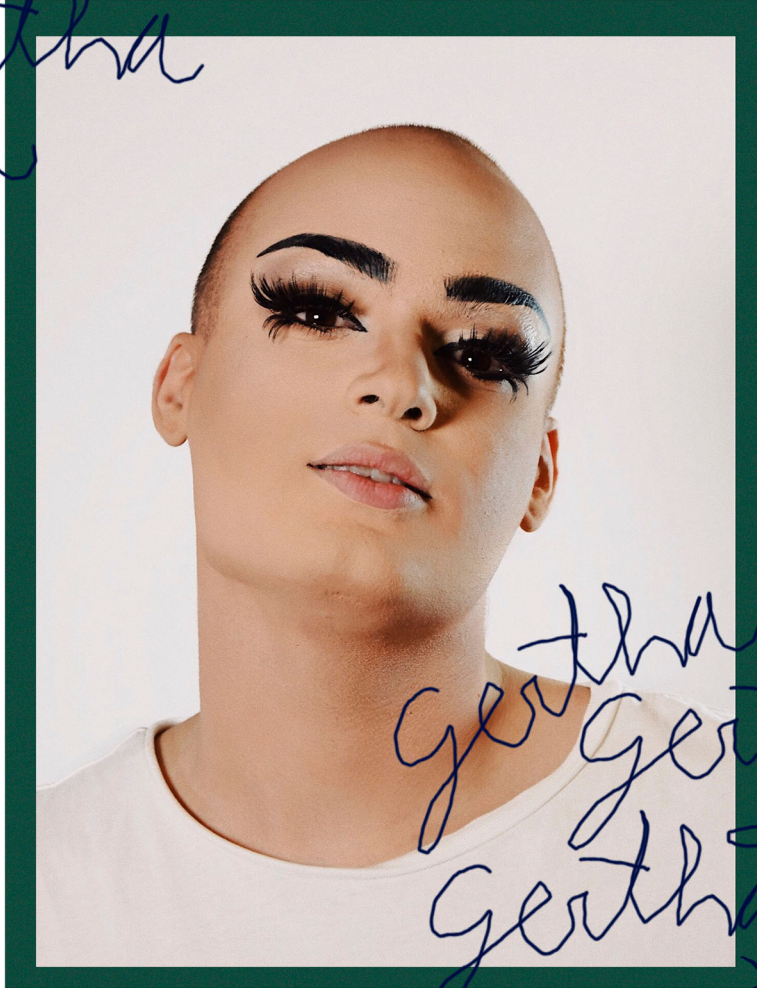
7. ANNEX

gertha
gertha
gertha
gertha

gertha
gertha
gertha
gertha
gertha
gertha
gerth

